

Nr 92.

Godkänd av första kammaren den 5 maj 1916.

Godkänd av andra kammaren den 5 maj 1916.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion angående statsbidrag till avlönande av folk- och småskollärare vid vissa kustsanatorier m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 45.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att av kungl. medicinalstyrelsen såsom tuberkulossjukvårdsanstalt godkänt kustsanatorium, som för där intagna barns undervisning anställer examinerad folk- eller småskollärare med minst samma avlöning som för sådana lärare är i förordning bestämt, må av statsmedel erhålla samma lönetillskott till anställd lärares avlöning, som är för skoldistrikt stadgat, ävensom att sålunda anställd lärare må vid tillträde av tjänst å kustsanatorium samt vid övergång från densamma till tjänst vid folk- eller småskolor med avseende å lönetur och tjänsteårsberäkning likställas med lärare som tjänstgjort vid folk- eller småskola.

Till stöd för denna framställning har anförts följande:

»Flertalet av de å kustsanatorierna intagna barn äro i skolåldern. Då de åkommer, för vilka de söka bot å de nämnda anstalterna, i regel äro av natur att ej befria barnen från skolplikten, komma föräldrarna ofta i en brydsam belägenhet mellan å ena sidan barnets behov av anstaltsvård och å andra sidan skyldigheten att låta barnen inhämta folkskolans minimikurs. För att i någon mån lösa denna konflikt har undervisning i en eller annan form införts å kustsanatorierna

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 14 saml. 39 häft. (Nr 92—94.)

för de barn, som utan skada för behandlingen i övrigt kunna tillgoda göra sig en sådan. Vid ett av dessa har undervisningen ordnats så, att barnen indelats i 3:ne grupper, av vilka de 2:ne motsvara folkskolan och en småskolan. Varje grupp har 2:ne lästimmar pr dag. Den anställda lärarinnan har alltså 6 lektionstimmar dagligen. (Se bil. A.) Inom dessa grupper är helt naturligt omsättningen stark, då ingen hänsyn kan tagas till undervisningen vid bestämmandet av tiden för in- och utskrivning av patienterna å sanatoriet, utan detta bestämmes helt och hållet med hänsyn till barnets behov eller icke behov av sjukvård. Härigenom uppstå förvisso svårigheter vid undervisningen, som det blir lärarinnans sak att i möjligaste mån söka övervinna. Ett barn börjar då, ett annat då, olika långt komna barn måste sammanföras i samma grupp, svårighet att få reda på genomgångna kurser, allt är ägnat att försvåra undervisningen och öka arbetet. Då ifrågasvarande barn äro så gott som uteslutande barn från folk- och småskolor, synes lämpligast att anställa lärarinna som avlagt folk- eller småskolelärareexamen. För tillfället är anställd en examinerad småskolelärarinna, detta närmast av ekonomiska skäl.

Det torde framgå av vad som anförts, att en dylik lärarinna fyller en uppgift fullt motsvarande den vid våra små- eller folkskolor.

Likasa torde det ej kunna bestridas, att det är ett allmänt intresse, att de sjuka barnens kunskapsnivå hålles uppe eller höjes under den tid de vårdas för sjukdom, så att de kunna följa med undervisningen utan större svårighet, då de efter att ha blivit återställda till hälsan komma tillbaka till sin skola. En lärarinneplats sådan som denna är ej eftersökt. För en samvetsgrann lärarinna blir arbetet på grund av vad som ovan antytts helt visst ansträngande, och platsen ger ej meriter, som väga vid sökande av annan plats. Hon får ej räkna tjänstår. Det är så att säga bortkastad tid för henne.

På grund av det säregna arbetet vore det önskvärt att kunna anställa alldeles särskilt kvalificerade folkskolelärarinnor, men för att detta skulle kunna bli möjligt kräves att platsen är väl avlönad. Då undervisningen emellertid är något sanatoriets egentliga uppgift ovidkommande, är det naturligt, att styrelsen ej gärna kan avse någon större lön åt lärarinnan.

Goda skäl synas därför tala för att sanatorium, som har anställd lärare eller lärarinna, erhöles statsbidrag som lönetillskott lika med vanliga skoldistrikt, ävensom att vederbörande lärare eller lärarinna finge räkna tjänstår.»

Den av motionären åberopade bilagan är av följande lydelse:

»Förteckning över antalet barn samt undervisningstiden i skolan å kustsanatoriet Apelviken under terminerna 1914, 1915 och början av 1916 samt sommaren 1915.

1914.

Vårterminen: i medeltal 70 barn undervisades 6 veckor, 36 timmar i veckan.

Höstterminen: » » 80 » » 10 » » » » » »

Högsta barnantalet under 1914: 87.

Sammanlagda undervisningstiden: 16 veckor = 576 timmar.

1915.

Vårterminen: i medeltal 85 barn undervisades 10 veckor, 36 timmar i veckan.

Höstterminen: » » 85 » » 15 » » » » » »

Sommaren: » » 15 » » 10 » 18 » » » »

Högsta barnantalet under 1915: 103.

Sammanlagda undervisningstiden: 35 veckor = 1,080 timmar.

1916.

Vårterminens början: 53 barn undervisas 36 timmar i veckan.

Undertecknad har tjänstgjort som lärarinna å kustsanatoriet Apelviken från den 1 maj 1914.

Nelly Nilsson
ex. småskolelärarinna.»

Riksdagen, som tagit den föreliggande framställningen i övervägande, har väl funnit vissa av motionären anförda synpunkter beaktansvärda, men har dock ej ansett sig kunna bifalla förslaget i det outredda och ofullständiga skick, vari det nu föreligger. Riksdagen har framför allt saknat sådana beräkningar och upplysningar, att av desamma skulle kunna vinnas en ungefärlig föreställning om de kostnader, som här ifrågasättas. I utredningen äro ej angivna några bestämmelser om den minimitjänstgöring, som bör åläggas här förevarande kategori av lärare, vilka bestämmelser i det hela synas riksdagen till art och omfattning böra motsvara och ansluta sig till dem, som gälla lärare vid folkskolor. En nödvändig förutsättning för beräkande av räckvidden av statens kostnader för ifrågavarande ändamål är vidare bestämmelser rörande grunderna för fastställandet av antalet lärare, varom intet i motionen förekommer. Utredningen giver ej heller någon vägledning vid bedömandet av, huru många vid kustsanatorier befintliga barn i skolåldern äro i behov av undervisning. Frågan om särskild statskontroll eller

inspektion från statens sida i förevarande avseende är ej i motionen berörd.

Med anledning av i motionen gjort uttalande om lämpligheten av att, då ifrågavarande barn så gott som uteslutande äro barn från folk- och småskolor, för deras undervisning anställas lärarinna, som avlagt folk- eller småskollärareexamen, vill riksdagen endast framhålla såsom sin åsikt, att i de fall, då endast *en* lärare anställs för barn på såväl småskole- som folkskolestadiet, denne lärare givetvis bör hava erhållit den utbildning, som tillkommer ordinarie lärare vid folkskola.

Riksdagen har följaktligen funnit utredningen vara av sådan beskaffenhet, att riksdagen icke på densamma skulla kunna stödja ett bifall av förslaget. Härtill kommer, att, om än riksdagen, såsom ovan antytts, ej vill förneka, att vissa beaktansvärda skäl tala för det i motionen angivna syftet, riksdagen dock ej ansett sig böra bifalla en framställning, som endast avser vissa särskilda sjukvårdsinstitutioner, under det att, såsom riksdagen håller före, även andra anstalter av liknande karaktär finnas, där motsvarande förhållanden med de i motionen nu andragna även kunna antagas föreligga. Riksdagen anser med hänsyn härtill hela detta spörsmål vara av beskaffenhet att tarva en särskild utredning, och synas härvid ovan angivna synpunkter böra bliva föremål för omprövning från Eders Kungl. Maj:ts sida.

På grund av det sålunda anförda får riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t *dels* verkställa utredning, huruvida och under vilka villkor statsbidrag må utgå till avlöning åt vid sjukvårdsanstalt anställd lärarpersonal, ävensom huruvida och i vad mån sagda lärarpersonal i avseende å löneturs- och tjänsteårsberäkning må likställas med lärare vid folkskola eller småskola, *dels ock* för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill sagda utredning må giva anledning.

Stockholm den 5 maj 1916.

Med undersåttlig vördnad.
